

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра природничо-наукових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
комунального вищого
навчального закладу «Хортицька
національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

О.Л. Позднякова

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(ПП 2.1.01 а) Основи менеджменту

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність 073 Менеджмент

Рівень освіти перший (бакалаврський)

2017–2018 навчальний рік

Робоча програма «Основи менеджменту» для студентів факультету мистецтва та дизайну першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 Менеджмент

Розробники: Юхновська Юлія Олександрівна, доцент кафедри природничо-наукових дисциплін, кандидат економічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри природничо-наукових дисциплін факультету мистецтва та дизайну

Протокол від 11 травня 2017 року № 12

Завідувач кафедри
природничо-наукових дисциплін І.Ю.Антоненко

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна	
	спеціальність 073 Менеджмент	Семестр	2-й
Модулів – 2	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Аудиторні години: 52 год	
Змістових модулів – 2		Лекції: 28 год.	Практичні, семінарські: 24 год.
Загальна кількість годин – 105			Лабораторні: год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4		Самостійна робота 53 год.	
		ІНДЗ: год	
	Вид контролю: екзамен		

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета дисципліни - ознайомлення студентів із теоретичними основами менеджменту, його функціями та процесами планування.

Завдання вивчення дисципліни - теоретична та практична підготовка студентів фаху з питань: застосування теоретичних аспектів менеджменту в практичній діяльності; використання основних елементів та принципів менеджменту;

Предметом вивчення у дисципліні є загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління організацією; управлінські відносини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутності принципів, функцій, основних категорій науки управління;
- методів та базових інструментів управління організаціями;
- методики проведення оцінки ефективності управління підприємством;

вміти:

– використовувати методи управління підприємством;

– реалізовувати навички планування, організації, мотивації та контролю в процесі управління підприємством;

- давати оцінку вірності і об'єктивності інформації, що використовує підприємство;
- формулювати і приймати управлінські рішення;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

загальні компетентності:

– здатність підтримувати сприятливий соціально-психологічний клімат в колективі, налагоджувати ефективну взаємодію в команді, створювати сприятливі умови для навчання та саморозвитку персоналу підприємства;

– здатність діяти з позиції соціальної відповідальності, займати активну життєву та громадянську позицію, розвивати лідерські якості;

– здатність до безперервного навчання та саморозвитку, самостійної праці, використання системного підходу до розроблення та реалізації рішень;

спеціальні (фахові) компетентності:

– здатність оцінити стан та перспектив господарської та управлінської діяльності сучасного підприємства;

– здатність визначити та надати характеристику механізму впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на стан та особливості господарської та управлінської діяльності підприємств;

– здатність обґрунтувати та визначити механізм ефективного прийняття управлінських рішень в умовах сучасного підприємства;

– здатність обґрунтовувати управлінські рішення, спроможність забезпечувати їх правомочність та здійснювати ефективний контроль за їх виконанням.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи менеджменту

Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Сутність категорій «управління» та «менеджмент». Управлінські відносини як предмет менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Менеджери та підприємці - ключові фігури ринкової економіки. Спільне та відмінне між менеджером та підприємцем. Рівні управління, групи менеджерів. Сфери менеджменту: виробництво, фінанси, кадри, нововведення, облік, збут, зовнішньоекономічна діяльність. Існуючі парадигми менеджменту. Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання:

вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи менеджменту

Закони та закономірності менеджменту: закон відповідності систем цілям; закон відповідності організації системи зовнішньому середовищу; закон інтеграції управління; закон економії часу; закон інерції систем; закон еластичності систем; закон безперервного удосконалення систем. Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Принципи цілеспрямованості. Принцип ієрархічності. Принцип динамічної рівноваги. Принцип економічності управління. Принцип ураховання інтересів. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Тема 3. Історія розвитку науки про управління

Історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. Передумови виникнення науки про управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична (адміністративна) школа управління; школа людських відносин; школа поведінських наук; емпірична школа, школа «соціальних систем», нова школа. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Вклад у розвиток управлінської науки зарубіжних та вітчизняних вчених. Розвиток управлінської науки в Україні. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Тема 4. Організації як об'єкти управління

Поняття організації. Ознаки організації. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних. Різновиди організацій: органістичні та механістичні, прості та складні, формальні та неформальні. Загальні риси організацій: ресурсний, вертикальний та горизонтальний поділ праці, залежність від зовнішнього оточення, об'єктивність управління, структуризація. Організація як відкрита динамічна система: керуюча та керована підсистеми. Ефект синергії. Модель організації як відкритої системи: параметри «входу», процес перетворення, параметри «виходу». Зовнішнє середовище організації: фактори прямої та непрямої дії. Загальні характеристики зовнішнього середовища: об'єктивність, взаємозв'язок факторів, складність, динамічність, невизначеність. Оцінка факторів зовнішнього середовища. Еволюція організації. Концепції життєвого циклу організації. Культура організації. Типи організацій в Україні.

Тема 5. Функції та технологія менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як вид управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних. Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: загальне визначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотній зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, мінливість, стійкість.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Функції та ефективність менеджменту

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Етапи процесу 18 планування: визначення місій та

цілей; оцінка сильних і слабких боків організації; розроблення стратегії. Базові стратегії. Оперативне планування на засадах застосування адміністративних та економічних важелів. Тактика, політика, процедури, правила. Загальна характеристика бізнес-планування. Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархічна підпорядкованість, субординація цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності та її місце у системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Скалярний процес. Вертикальна координація: прямий контроль, стандартизація. Горизонтальна координація: взаємні комунікації, тимчасові робочі групи, комісії. Департаменталізація. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність організаційної структури управління та її роль у досягненні мети. Елементи структури. Види організаційних структур управління. Лінійні та функціональні організаційні структури управління. Комбіновані організаційні структури управління. Одноосібне керування: поняття, сутність. Централізація і децентралізація. Принципи побудови організаційних структур управління. Фактори, які впливають на формування організаційної структури. Критерії оцінки організаційної структури управління. Методи вибору організаційної структури управління. Проектування організаційних структур управління. Формування структурних елементів.

Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту

Значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування. Принципи враховування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації. Теорії і моделі процесів мотивування: змістовний і процесний підходи. Співставлення теорій мотивування. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту

Поняття контролю та його місце у системі управління. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання. Модель процесу контролювання. Процес контролювання. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю.

Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту

Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання. Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керувану. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів та функцій менеджменту.

Тема 11. Управлінські рішення

Сутність управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Різновиди технологій прийняття рішень. Якість управлінських рішень.

Тема 12. Інформація і комунікації у менеджменті

Інформація, її види та роль у менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації.

Вимоги, які пред'являються до інформації. Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв'язок у процесі комунікації. Засоби комунікацій, їхні переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні переваження.

Тема 13. Керівництво та лідерство

Поняття та загальна характеристика керівництва. Керівництво як об'єднуюча функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів. Поняття стилю керівництва та континууму стилів керівництва. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінки стилю менеджера. Особливості національних систем керівництва. Загальна характеристика моделі сучасного менеджера.

Тема 14. Організаційні зміни та ефективність менеджменту

Сутність та основні параметри організаційних перетворень. Організаційні зміни та управління ними. Моделювання процесу організаційних перетворень. Опір змінам. Система подолання опору організаційних змін. Сутність результативності та ефективності менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління. Показники економічної, організаційної та соціальної ефективності управління, їхній склад і методи визначення. Комплексний підхід до удосконалення управління організаціями.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем змістових модулів	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль I. Теоретичні основи менеджменту						
1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту	6	2	1	-	-	3
2. Закони, закономірності та принципи менеджменту	6	2	1	-	-	3
3. Історія розвитку науки про управління	8	2	2	-	-	4
4. Організації як об'єкти управління	8	2	2	-	-	4
5. Функції та технологія менеджменту	8	2	2	-	-	4
Разом за змістовим модулем 1	36	10	8	-	-	18
Змістовий модуль II. Функції та ефективність менеджменту						
6. Планування як загальна функція менеджменту	8	2	2	-	-	4
7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту	8	2	2	-	-	4
8. Мотивування як загальна функція менеджменту	8	2	2	-	-	4
9. Контролювання як загальна функція менеджменту	8	2	2	-	-	4
10. Регулювання як загальна функція менеджменту	8	2	2	-	-	4
11. Управлінські рішення	8	2	2	-	-	4
12. Інформація і комунікації у менеджменті	8	2	2	-	-	4
13. Керівництво та лідерство	7	2	1	-	-	4
14. Організаційні зміни та ефективність менеджменту	6	2	1	-	-	3
Разом за змістовим модулем 2	69	18	16	-	-	35
Усього	105	28	24	-	-	53

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	
1	1	Сутність, роль та методологічні основи менеджменту	1
2	2	Закони, закономірності та принципи менеджменту	1
3	3	Історія розвитку науки про управління	2
4	4	Організації як об'єкти управління	2
5	5	Функції та технологія менеджменту	2
6	6	Планування як загальна функція менеджменту	2
7	7	Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту	2
8	8	Мотивування як загальна функція менеджменту	2
9	9	Контролювання як загальна функція менеджменту	2
10	10	Регулювання як загальна функція менеджменту	2
11	11	Управлінські рішення	2
12	12	Інформація і комунікації у менеджменті	2
13	13	Керівництво та лідерство	1
14	14	Організаційні зміни та ефективність менеджменту	1
		Усього	24

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
1	1	Сутність, роль та методологічні основи менеджменту	3
2	2	Закони, закономірності та принципи менеджменту	3
3	3	Історія розвитку науки про управління	4
4	4	Організації як об'єкти управління	4
5	5	Функції та технологія менеджменту	4
6	6	Планування як загальна функція менеджменту	4
7	7	Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту	4
8	8	Мотивування як загальна функція менеджменту	4
9	9	Контролювання як загальна функція менеджменту	4
10	10	Регулювання як загальна функція менеджменту	4
11	11	Управлінські рішення	4
12	12	Інформація і комунікації у менеджменті	4
13	13	Керівництво та лідерство	4
14	14	Організаційні зміни та ефективність менеджменту	3
		Усього	53

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Для виконання індивідуального завдання студент повинен написати реферат на дві теми.

Теми:

1. Еволюція управління суспільним виробництвом.
2. Наукові школи в менеджменті.
3. Особливості сучасної фази розвитку науки менеджменту.
4. Зародження та розвиток наукових досліджень менеджменту в Україні.
5. Розвиток організацій у докапіталістичних соціально-економічних формаціях.
6. Система закономірностей менеджменту.
7. Співвідношення функцій та механізму менеджменту.
8. Принципи управлінського планування.
9. Економіко-організаційний зміст планування.
10. Особливості організаційних структур управління вітчизняних підприємств.
11. Організування процесів менеджменту на підприємстві.
12. Особливості мотивації персоналу на вітчизняних підприємствах.
13. Мотиваційні фактори в діяльності підприємств.
14. Розробка ефективної системи мотивації персоналу організації.
15. Місце контролю в системі управління організацією.
16. Процес контролювання поведінки працівників.
17. Етапи процесу регулювання.
18. Етичний кодекс фірми та його застосування в бізнесі.
19. Дослідження причин неетичної поведінки в діяльності вітчизняних фірм.
20. Використання економічних методів управління в сучасному бізнесі.
21. Вплив адміністративних методів управління на виконавську дисципліну.
22. Соціально-психологічні методи управління у практиці вітчизняних підприємств.
23. Використання методу “Монте-Карло” при прийнятті управлінських рішень.
24. Методи підвищення якості прийняття управлінських рішень.
25. Комунікаційні перешкоди у діловому спілкуванні та засоби їхнього подолання.
26. Проаналізуйте фактори мотиватори та демотиватори у студентському середовищі.
27. Визначте сферу застосування сучасних принципів менеджменту на прикладі організації.
28. Дослідіть дію факторів зовнішнього середовища на діяльність організації.
29. Розробіть дерево цілей для реалізації стратегії організації.
30. Дослідіть систему комунікаційних перешкод, які діють у студентському середовищі.
31. Проаналізуйте систему мотивації вітчизняних підприємств, визначте її переваги та недоліки.
32. Визначте основні складові системи ефективного контролю для організації.
33. Дослідіть відповідність, результативність та ефективність системи менеджменту одного з вітчизняних підприємств.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Фронтальна контролююча бесіда, індивідуальне усне опитування, модульна контрольна робота, залік.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Кількість балів	ЗМ 1					ЗМ 2								
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14
Лекції (10б)		1	1	1	1	1	1	1	1			1		1
Практичні заняття (40б)	4	2	4	3	5	4	2	4	2	3	3	4	2	3
Самостійна робота (10 б)	2		2				2		2			2		
Поточний модульний контроль (40)	20					20								

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою академії	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	82 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 81 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Законодавчі та нормативно-правові акти 1. Конституція України. (Основний закон України).
2. Закон України «Про підприємства в Україні» зі змін, та доповн. /Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 24.
3. Кодекс Законів про працю України. – К.: Укр.вид.група, 1995. – 190. с.
4. Про захист прав споживачів: Закон України. / Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 30.
5. Большаков А.С., Михайлов В.И. Современний менеджмент. – С-П. «ПИТЕР», 2000. – 412 с.
6. Виханский О.С. Менеджмент. – М. Гардарики, 2001. – 528 с.
7. Герчикова И.Н. Менеджмент: Учебник. – М.: ЮНИТИ, 1997. – 486с.
8. Кабушкин Н.И. Основы менеджмента. – Минск: БГЭУ, 1996. – 284с.
9. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. – М.: Дело, 1992. –701 с.
10. Пилипенко А.А., Пилипенко С.М., Отенко И.П. Менеджмент. – Х.; ВД «ІНЖЕК», 2005. – 456 с.

ДОДАТКОВА:

11. Дайновський Ю.А. 505 прийомів бізнесу. К. «А.С.К.», 1998. – 244 с.
12. Годин В.В., Корнеев І.К. Управління інформаційними ресурсами. М ІНФРА, 2000. – 335 с.
13. Менеджмент. Под ред. Страховой О.А. С-П. «ПИТЕР», 2000. – 138 с.
14. Пономаренко О.І., Пономаренко В.О., Системні методи в економіці, менеджменті та бізнесі. «ЛИБІДЬ». 1995. – 240 с.
15. Смирнов Э.А. Основы теории организации. М «Аудит», 1998. – 374 с.
16. Карлова О.А. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ. Навч. посібник. –Харків: ХНАМГ, 2008.– 314 с. Укр. мовою.